

PRIGODE MLADEGA JONATANA IN BABI ZOLDE

S pozdravi iz leta 2050

Dokument *Prigode mladega Jonatana in babi Zolde. S pozdravi iz leta 2050* je izdala Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj.

Avtorica besedil: Luna J. Šribar

Uredništvo: Nika Tavčar, Gaja Breclj, Jonas Sonnenschein
(Umanotera)

Lektura: Tadej Turnšek

Oblikovanje in prelom: Metka Knap, Nejc Trampuž

Podobe, ustvarjene s pomočjo umetne inteligence: Nejc Trampuž

Ilustracije: Metka Knap

Orodja umetne inteligence: Midjourney, Adobe

Dokument *Prigode mladega Jonatana in babi Zolde. S pozdravi iz leta 2050* je objavljen na spletnem mestu www.umanotera.org.

Strokovna podlaga zanj je v dokumentu [Pozdrav iz 2050. Kako živimo v trajnostni družbi?](#)

Ljubljana, maj 2024

UMANOTERA
Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) so pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 194507779

ISBN 978-961-6450-43-0 (PDF)

Vsebina

	Prigodam Zolde in Jonatana na pot	4
1	Pri Zoldi na kosilu ali kaj jemo	5
2	Zolda na obisku ali kako bivamo	10
3	Zolda piše pismo ali naš odnos do narave	15
4	Zolda nastopa ali dostop do nematerialnih javnih dobrin	20
5	Zolda se odloči zaposliti v cirkusu ali kako smo delovno organizirani	28
6	Zoldina in Jonova reševalna akcija ali kako potujemo	33
7	Pravljčarka Zolda ali kako gospodarimo	38
8	Energetska svetovalka Zolda ali naša oskrba z energijo	45
9	Zabava »pr' ta starih« ali naša družba je odprta	49

Prigodam Zolde in Jonatana na pot

V Umanoteri smo si v luči naraščajočega nasprotovanja politikam zelenega prehoda ter hkratne nujnosti njegove izvedbe zadali daljnosežno nalogo – pripraviti dokument, ki bo v besedi in sliki jasno pokazal, da je še kako smiselno stremeti k podnebno in družbeno pravičnejši družbi. Tokrat smo ubrali nekoliko drugačno pot, saj smo si namesto vprašanja, kako do takšne družbe, zastavili preprosto vprašanje, kakšna je sploh takšna družba oziroma kako naj bi izgledala. Tako je izpod naših rok s strokovnim vpogledom 15 civilno-družbenih organizacij nastal dokument [Pozdrav iz 2050. Kako živimo v trajnostni družbi?](#), v katerem je ljudem in naravi prijazna družba predstavljena. Da pa bi to strokovno (precej) zahtevno tematiko približali čim širšemu krogu ljudi, smo se v sodelovanju s pisateljico Luno J. Šribar lotili še enega izziva, in sicer priprave zgodb, v katerih lahko bralci to trajnostno družbo spoznajo na zabaven in poljuden, a še vedno strokovno utemeljen način oziroma s t. i. strokovnim zgodbarjenjem.

Pred pričetkom branja prigod Zolde in Jonatana, glavnih junakov, ki nas vodita po zamišljanju leta 2050, velja

izpostaviti pomembno izhodišče, ki nam je bilo v pomoč pri kreiranju družbe, o kateri boste brali. Družba leta 2050 temelji na skupnostih, katerih zametke lahko že danes opazujemo po vsem svetu. Njihove raznolike pojavne oblike, od bivanjskih do prostočasnih, omogočajo boljše življenje za vse, hkrati pa zadovoljujejo vse življenjske potrebe brez lastnega in okoljskega izčrpanja. Naše vsakodne bogatijo s prepotrebno povezanostjo ter krepijo kritičnost glasov, tudi s skupnim odločanjem o sedanjosti in prihodnosti. V ospredju sta tudi javno razkošje in zasebna zadostnost, kar pomeni, da je vsega – za vse – ravno dovolj.

In ravno v tak, v skupnostih zgrajen svet vas vabita babi Zolda in mladi Jonatan – z željo, da bi vas njuna izkušnja navdihnili in vas prepričala o tem, da je kakovost življenja leta 2050 nekaj, k čemur želimo stremeti vsi. Predvsem pa naj na naslednjih straneh naslikana prihodnost služi kot opomnik na to, da je takšna družba še vedno dosegljiva.

Nika Tavčar, Umanotera

Pri Zoldi na kosilu ali kaj jemo

Babi Zolda si poravna svojo rožnato obleko in pristavi džezvo. Vedno je do potankosti urejena, niti ko kuha, si ne nadene predpasnika.

»Si se najedel, dravec? A boš še en kafe-tek z mano?«

»Daj no, babi Zolda, že dve si spila med kuhanjem. A se ti ne zdi to pretiravanje? Kaj pa tvoj pritisk?« me je zaskrbelo.

»Eh, daj daj, Jon. Pritisk mi zraste kvečjemu zaradi tebe. A sem ti že povedala, kaj mi je enkrat rekla zdravnica?«

Seveda mi je, ampak sem odkimal, ker je tako rada ponavljala to štorijo.

»Gospa, vi imate pa tako nizek pritisk,« je Zolda spakljivo oponašala zdravnico, »da boste zagotovo živeli doooooolgo in dolgočasno življenje.«

Hja, sem pomislil, dolgo že mogoče, dolgočasno pa niti slučajno ne. Babi Zolda si ga je vedno znala popestriti, pa vsem naokoli tudi.

»Torej, Jonko. Kavo pijem ravno zaradi mojega nizkega pritiska, ki se potem lepo uravna.«

Dvignila je kazalec in dodala: »Poleg vsega pa kupujem najboljšo! Ekološko in pravično pridelano.«

»Ja, a ni zdaj vsa hrana pridelana ekološko ali pa biodinamično?«

»Aha, ampak pri nekaterih stvareh je bilo včasih še posebej veliko izkoriščanja. Pri kavi recimo.«

»Ja! Če so pa lahko toliko zaslužili z njo. Zaradi takih kot si ti, ki popijete po litre na dan.«

Na moje zbadanje mi je samo nazdravila s skodelico in z užitkom srknila.

No, jaz sem prav dobro vedel, zakaj tako rad hodim k njej. Ne zaradi kave, zmeraj sem dobro jedel! Kako tudi ne bi, saj je skoraj vse zraslo pri njej.

Čeprav živi v bloku, ima na balkonu ogromne lonce z zelenjavo, skupaj s sosedi gojijo sadje in zelenjavo tudi na terasi in na strehi. Kot bi bil v džungli, pa še poleti je lepo hladno. Med vrtilkanjem potem klepetajo ure in ure, si izmenjujejo sadike, tekmujejo, kdo vzgoji večje paradajze.

Česar pa ne pridela sama, kupi v tisti trgovinici na vogalu, ki odkupuje izdelke okoliških kmetov. Ali pa skupaj s sosedi naročijo hrano kar z bližnjih kmetij.

Logično, pomislim, ampak zadnjič mi je babi Zolda razlagala, kako je včasih hrana prišla od zelo daleč. Celo tisto, kar bi uspevalo doma, so uvažali z letali in velikimi kontejnerji z druge strani oceana. To je bilo onesnaževanja! Pa skoraj vsak »fižolček« je bil zapakiran

posebej in je bilo potem ogromno odpadkov. Režal sem se kot ubrisan, moja babi me zna res nasmejati do solz s svojimi izmišljotinami.

Vstala je in hotela pristaviti še eno džezvo.

»Daj no, babi Zolda, zdaj pa res pretiravaš.«

»Ej, ti pamž,« se je razburila, »tega veselja mi pa ne boš jemal. Že tako živim preveč zdravo.«

»A se lahko živi preveč zdravo, babi Zolda?«

»Zagotovo!« je vzkliknila moja nezaustavljiva babica. »Telo mora dobiti vsaj majceno mero strupov za ravnovesje, drugače se pomehkužiš.«

No, še ena od Zoldinih brezštevilnih teorij.

»Ti pa veš, kako zdravo živimo zdaj. Jemo veliko manj mesa, večino zelenjave in sadja vzgojimo sami, nič umetnih gnojil ...«

Med njenim pripovedovanjem sem si naenkrat zaželel jagod.

»A me ti zezaš, mali? November je,« me je takoj zavrnila.

»Ja, pa saj si mi pripovedovala, da ti je tisti Miloš, ki je bil tako zatreskan vate, nosil jagode v januarju.«

»Pha, kar je bil čisti nesmisel, ker so bile brez okusa. Saj veš, da vedno jemo

tisto, kar je trenutno na razpolago in od tukaj. To pa zdaj niso jagode, ampak kislja repa.«

»Kislja repa, ki si jo kupila pri kmetu Zemljiču.«

»Točno tako!«

Babi Zolda je zelo občudovala kmete. No, vsi jih cenimo, saj poleg tega, da nas dobro hranijo, ohranjajo zdravo zemljo in vodo.

»Zdaj je k sreči tudi večina kmetijskih površin namenjenih pridelavi zelenjave in drugih rastlin za našo prehrano,« je še pripomnila Zolda, kot bi brala moje misli.

Včasih sem celo razmišljal, da bi imel kaj svoje zemlje, ko dokončam faks. Če bi postal kmet, bi za začetek dobil še denar od države. Pa tudi kasneje bi lahko dobil podporo. Zolda mi je povedala, da dobiš sredstva, če prideluješ zdravo hrano, skrbiš za okolje, ohranjaš zdrava tla, dobro skrbiš za živali. Tisti, ki onesnažujejo, pa dobijo eno figo. No, mogoče je vsaj ekološka.

»A spet sanjariš, Jon?« me je prekinila babi Zolda. Ja, takoj me prebere. Sicer pa se z njo še najrajši pogovarjam o tem, kaj bi rad počel. Takrat se mi zdi, da lahko postanem kdorkoli.

»Niti slučajno ne sanjarim! Nasprotno,« sem se uprl. »Razmišljam, da bi rad imel poklic povezan z naravo.«

»Jasno, pa saj si se že od malega najrajši potikal in igral po gozdu.«

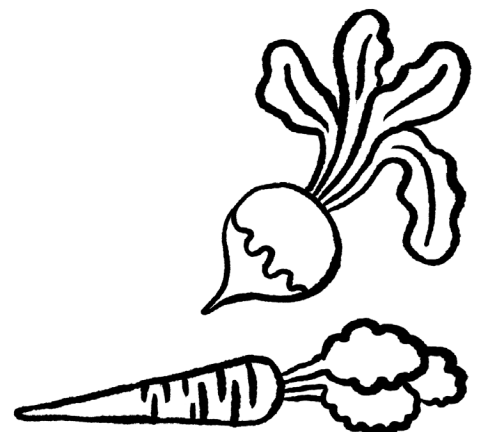
»Saj, kje pa naj bi se igral? A v nakupovalnih središčih?«

Mislil sem, da sem stresel eno res zabavno, in sem se na glas zakrohotal, babi Zolda pa je ostala povsem resna.

»Ti se kar hecaj, veliko otrok in staršev je včasih vikende preživljajo v nakupovalnih centrih, dokler niso trgovskih verig zelo omejili.«

Za hip sem se zamislil, a z babi Zoldo nikoli nisi mogel ostati dolgo resen. Obrnila je svojo kavno skodelico narobe v krožniček, da bo kasneje iz nje prerokovala. Potem je neučakano skočila pokonci:

»Pridi! Greva k Veri še na eno kavo, ziher ima kakšne dobre trače ali pa vsaj sveža jajca.«

Oskrba s hrano v 2050: Oskrba s kakovostno in varno hrano je zanesljiva. Ima najmanjši možen vpliv na podnebje in okolje, cene pa so dostopne za vse.

Zolda na obisku ali kako bivamo

»Juhuuuu, Jon! Jonaaaaatan! Tvoja babi Zolda je tu. A si pristavil kafetek?«

No, jasno, da sem. To tako ali tako naredim vedno, čim se najavi.

»No, daj, objemi me že, dečko, a si spet zrasel?«

»Daj nehaj, babi Zolda. To me vedno vprašaš, pri triindvajsetih sem pa menda že nehal rasti.«

Saj vem, da se spet norčuje, tako kot s tem ščipanjem v lica, ki ga sovražim.

»Ampak babi Zolda, kaj boš pa z vsemi temi kov...?«

»A kovčki, dragec? Eh, ne sprašuj, raje zagrabi.«

»Ampak zakaj?«

»No, dajmo dajmo, Jon, premakni se. Lahko jih neseš kar tamle v dnevno, potem bova pa videla.«

»Ampak ...«

»O, Jonko, danes imaš pa pester besedni zaklad. A nisi vesel svoje babice? Ja kaj si pa mislil? V tejle vaši študentski zadrugi se imate pa res tako fejest!«

»Nehaj me že ščipati v lice, babi Zolda! Ampak kako si ti to sploh predstavljaš?«

»Ja, kako, kako! Tale poskusni projekt najemne stanovanjske zadruge, ki ga je podprla država, je res dobro uspel. In kaj je lepšega kot bivanje v študentski zadrugi?«

Ja, to pa ja.

Za hip sem pozabil na kovčke, povsem sem se strinjal z njo. Še pri stanovanjskih politikah na faksu smo ravno govorili o tem. Odkar se je stanovanjsko združništvo tako razširilo, nam je omogočeno bivanje v skupnosti, kar pomeni, da si med seboj veliko več pomagamo, povezani smo, pa tudi finančno je vsem lažje. Gradnja je cenejša, trajnostna,

delimo si tudi prostore in stvari. Obstajajo različne zadruge, za študente, medgeneracijske, za starejše ...

Ja, za starejše, sem se hipoma zdramil. »Ampak babi Zolda, saj ti tudi živiš v zadružni skupnosti. Ravno tako fajn se imate!«

»Pa se imamo res fajn!« je prešerno vzkliknila in odhitela proti kuhinjski mizi, kjer se je iz porcelanaste skodelice že kadila črna kava.

VEŠ JONČI..
VČASIH JE
BILO MNOGO
TEŽJE DOBITI
STANOVANJE
...

Fijuuuu, za hip sem si oddahnil, ko sem videl, da je kovčke pustila na hodniku. Že je sedela tam v svoji rožasti obleki in počasi srebala kavo. Na čelu sem ji prebral, da je začela premišljevati o »dobrih starih časih«, ki pa pravzaprav niti niso bili tako dobri.

»Veš Jon, v mojih mlajših letih, no, prvih mlajših letih,« se je zahihitala, »je bilo do stanovanja praktično nemogoče priti, sploh mladim. Zakreditirati si se moral za pol življenja, če so ti sploh dali kredit. Da o višinah najemnin raje sploh ne razpravljam. No, potem je država sprejela kar nekaj ukrepov, da se je trg počasi uravnovesil in je zdaj lažje priti do stanovanja.«

»Vem!« sem jo ustavil. Vedno sem bil nadvse zadovoljen, če sem se ji lahko dokazal s svojim znanjem. »To je bil progresivni nepremičninski davek, da ljudje niso mogli več kopičiti nepremičnin. Pa zamejili so špekulacijo s stanovanji in spodbudili uporabo praznih nepremičnin.«

Babi Zolda mi je pomežiknila. »Pa ti razpravljaš kot petdesetletni nepremičnikar, Jonko. Kdo bi si mislil, da vse to veš.«

Prikimal sem. Že mogoče, da sem le iz

pripovedovanja starejših izvedel, kako je bilo včasih. Mi je pa jasno, da danes s stanovanji ni problemov. To pa ni prišlo samo od sebe. Vem recimo tudi, da je država okrepila gradnjo najemnih stanovanj, ki se oddajajo po neprofitni najemnini. Tako je najem varen in dolgoročen. Tudi to sem povedal babi Zoldi.

»Aha.« Zadovoljno je srknila dolg požirek čisto črne kave. »Pa vsi veliko bolj sodelujemo pri načrtovanju in upravljanju naših stanovanjskih sosesk in tudi širše. Jasno, da hočemo imeti vpliv na to, kje in v kakšnem okolju živimo. Pa s kom!«

No saj ... Sumničavo sem poškilil proti trem kovčkom, ki so še vedno čakali v predsobi. In tudi v vaši skupnosti za starejše lahko soodločaš o vsem, a ni to super?

Premeteno me je pogledala in se zahahljala.

»Hja, saj ne, da bi bilo v naši skupnosti kaj narobe, ampak saj si ravno sam ugotovil ... Tam so sami starci! Tu, tu med mularijo bo pravi plac zame!«

Še preden sem jo utegnil ustaviti, je že skočila proti kovčkom kot razigrana dvajsetletnica. V tistem je pozvonilo.

»No, končno!« je vzkliknila babi Zolda.
»Človek skoraj škripne, preden se prika-
že tale.«

Še enkrat me je uščipnila v lice, in še
preden sem utegnil protestirati, je že
odbrzela s kovčkom po hodniku.

»Daj, ljubček, podvizaj se in privleci še
druga dva. Z Miletom se greva potepat
za kak teden, dva. Saj me ne boš preveč
pogrešal, a ne?«

In je odvihrala ... Meni se je pa le posve-
tilo, da jo spodaj čaka njen novi prijatelj,
o katerem mi je zadnjič pravila. Nisem
vedel, ali naj si oddahnem ali me bo zdaj
skrbelo še bolj.

Bivanje v 2050: Dostopna so nam kakovostna stanovanja na primernih lokacijah in po dosegljivih cenah.

Zolda piše pismo ali naš odnos do narave

Hop, hop, hopla! Preskakoval sem po več stopnic naenkrat, ker sem komaj čakal, da odklenem nabiralnik. Zdaj, po tednu dni, bi pa že moralo prispeti Zoldino pismo. Svoja potepanja vedno tako slikovito opiše, da se mi zdi, kot bi šel z njo.

Dragi Jonatan, bo pisalo.

Dragi Jonatan,

Mile je zakon, ti povem ...

No, to me niti ne zanima preveč, bi pa rad vedel, kam sta šla.

Nad potepanjem po divjih gozdovih je navdušen ravno tako kot jaz.

Kar nasmejim se ob misli, kako skaklja čez debela in grmovja v svojih visokih salonarjih in kako se trnje zatika v njeno oblekico.

Pa saj veš, ni bilo treba daleč, odkar načrtno skrbimo za ohranjanje in večanje pestrosti gozdov in tudi števila gozdnih vrst.

Eh, brez politike pri babi Zoldi tudi v gozdu ne gre. Svojega aktivizma pač ne bo opustila do konca življenja.

Šla sva v bujno divjino kraškega gozda. In to kar brez načrta. Kjer naju bo ujela noč, tam bova pa prespala. Če vprašaš mene, bi se lahko kar preselila v gozd.

Ja, seveda, sem pomislil. Kdo bi pa potem občudoval vse njene elegantne obleke, pa čevlje ... Medvedki mogoče? No, pa še marsikdo. Odkar živali ne izumirajo več, bo imela Zolda v gozdu vse polno občudovalcev. Si kar predstavljam nergavo vreščanje živopisnih ptic, ki jih bo prekosila s svojo opravo. Le kako se

z Miletom prebijata skozi goščavo z vso njeno prtljago? Gozdovi so danes res tako bujno zaraščeni, rastline ne izumirajo več, veliko je gozdnih rezervatov. No, sem zašel, nazaj k pismu.

Ti povem, da je noč v gozdu čudežno doživetje. Če ti začnem govoriti o umazanih vilinčkah, zelenolasih driadah in govorečih bukvah, boš le zavil z očmi, vem. Ampak ti vseeno povem, da ima prav vsako drevo svojega varuha, ki ga lahko srečaš in slišiš le ponoči. In koliko žvrgolečih glasov sem slišala to noč! Pa žuborenje tistega kristalnega potočka v bližini me je na koncu zazibalo v sen, kot bi mi pel uspavanko. No, še dobro, da je bil le potoček. Če bi bila kakšna večja reka, bi bilo od glasnega bučanja kar težko zaspati. Ti se ne spomniš, ampak naše reke so bile včasih tako umazane in ogrožene. Zdaj pa lahko prosto tečejo, saj je večina rečnih ovir odstranjenih, spet je toliko življenja v njih in ob bregovih. Vide-la sem celo sivko, raco potapljavko! Mile pa malega deževnika – če si ni izmislil, ker tega res težko vidiš. Saj ti je jasno, da to ni deževnik, ampak tudi ptič? No, pre-hitevam, zdaj si najbrž že uganil. Potem sva šla še veslat po Dravi. Nič ne rečem. Po nekaj dneh in nočeh divjine se je mes-to prav prileglo.

Ha! Kaj sem rekel!? Nihče me ne bo prepričal, da bi babi Zolda lahko živela v gozdu.

Po tistih trdih gozdnih tleh, vseh lianah in koreninah, pa bodljikavem grmovju, se zdi posedanje v kafiču ob reki pravi luksuz.

Prav predstavljal sem si jo, kako sreba svojo črno kavico in živahno pripoveduje natararju o njunih gozdnih dogodivščinah.

Sicer pa se človek zdaj tudi v mestih počuti, kot bi bil sredi narave. Toliko je parkov s pravimi malimi gozdički, pri vsaki hiši in bloku so vrtovi, še strehe smo ozelenili in nanje postavili čebelnjake. Celo mestni ribniki, potoki in jezera so zdaj tako čisti, da bi lahko v njih še zaplaval. Prav prijelo me je, da bi, dragec!

Ja, to sem ji pa rad verjel. Še kako dobro se spomnim, kako sva enkrat, ko sem bil še majhen, skočila v mestno fontano, da je zijala cela ulica. Tega človek pač ne pozabi.

Naročila si bom še en kafetek, da ti napišem do konca, čeprav Mile že nestrpno potresava z nogo. Bolj nemirne sorte je, veš. Neprestano se mu nekam mudi,

čeprav mu dopovedujem, da se mu je večina stvari že zgodila, ker je tako star.

Zdajle bi mi zagotovo hudomušno pomežiknila.

Odpravila se bova proti Mišji doli, polni mokrišč. Tu raste kar sedemdeset vrst divjih orhidej, in veš kaj še? Mesojede rastline! Zagotovo predlagam Miletu, da poboža kakšno lepo rožico, pa bom

videla, če obdrži vse prste. Mokrišča so občutljiv teren, veš. Zahtevajo posebno nego in kmetje zdaj povsod tako lepo skrbijo zanje. Končno smo se začeli zavedati, kako pomembna so za ohranjanje raznovrstnosti vseh organizmov.

Ja, hvala za poduk, babi Zolda!

Sproti pa se ustaviva še na kakšni kmetiji, da si nakupiva dobrot. Po kmetijah se je danes tak užitek sprehajati, končno smo dojeli, da je z naravo treba sodelovati, ne pa jo obvladovati. Kmetije so pravi samodelujoči ekosistemi, povsod cvetlični pasovi, ribniki, žive meje, ki so dom za žuželke, ptice in druge živali. Te potem pomagajo kmetom pri opravevanju, zatiranju škodljivcev in še in še. Ta tvoja ideja, ki si jo imel enkrat, da bi postal kmet, sploh ni slaba. Sploh zdaj, ko nam je končno postalo jasno, kako življenjsko odvisni smo od narave, in smo jo dobro zaščitili. Še v zakonodaji smo priznali njene pravice do obstoja in obnavljanja.

Ja! Tega se pa spomnim. Prav smejal sem se, ko so sprejeli zakon. Jaz sem že od nekdanj pozoren na vse živo okrog sebe. Samoumevno se mi je zdelo, da ima tudi narava svoje pravice. Ampak nekaterim je potrebno očitno vse delegirati z zakonom.

Sicer pa me ne pričakuj domov vsaj še kakšen teden! Sosedam se ne bi mogla hvaliti, da sem bila na počitnicah, če ne bi skočila še na obalo. Zdaj, ko so morja spet čista, v njih kar mrgoli življa. Razmišljam, da bi se šla potapljat.

Toliko zaenkrat, dragec, Mile z nogo že trese mizo, o še enem kafetku noče niti slišati.

Juhuuuu, rada te imam,

tvoja babi Zolda

Naravne dobrine v 2050: Pripoznanje so pravice narave in Zemlje. Zavedamo se, da ima narava intrinzično vrednost (vrednost sama po sebi). Okolja tudi pravno gledano ne obravnavamo več kot nekaj ločenega od nas in le nam v korist. Naše razmerje do okolja temelji na razumevanju vpetosti našega bivanja v naravni življenjski sistem na tem planetu. Obnovljeni ekosistemi so žarišča biotske raznovrstnosti. Velik del kopenskih in vodnih ekosistemov spada pod zaščitena območja.

Zolda nastopa ali dostop do nematerialnih javnih dobrin

Tekel sem, kar so me nesle noge. Tega za nič na svetu ne bi hotel zamuditi. »Ej, Jon, počakaj me!« je vsake toliko zakričala prijateljica Ivonka. Povabil sem jo zraven, ker ves čas govori, da je moja babi Zolda res unikaten lik. No, zdaj bo pa res videla, kakšen lik je!

Moja mama je zagrizena entomologinja. Zame bi se zanimala le, če bi mi na čelu naenkrat zrasle hroščevske tipalnice. Vso svojo pozornost namenja takim

in drugačnim žužkom. Ati pa ... Skozi debela stekla svojih očal vidi svet predvsem v številkah. »Ne obstaja nič, kar se ne bi dalo rešiti s preprosto enačbo,« je poduk, ki mi ga ta neumorni matematik ponudi ob vsaki priložnosti. Še ko sem prehlajen.

Ampak babi Zolda! Samo zaradi babi Zolde vem, kakšno moč ima umetnost. Že od majhnega me vlačijo po vseh mogočih razstavah, predstavah, predavanjih,

kinodvoranah in podobno, da ne govorim o velikanski knjižnici v njenem stanovanju, kjer se police šibijo pod težo knjig.

»Umetnost je za družbo transformativna!« mi je povedala enkrat, ko je prišla pome v vrtec in sva šla na slikarko razstavo. Celo pot sem bil tiho kot miška, ker sem razmišljal, kaj je transi...tivna, in še ponoviti nisem znal, da bi jo vprašal.

Ampak imela je prav. Tega sem se zavedel kasneje, ko sem videl, kako cenjena je umetnost, kultura nasploh. Celo tisti, ki odločajo, priznavajo njen pomen za družbeni razvoj. Tako država oblikuje celostne kulturne politike in pri tem ves čas upošteva izkušnje s terena.

»To sem ti pa jaz povedala!«

No, tole je bila Ivonka. Moja prijateljica, ki študira na glasbenem konservatoriju in poleg igranja harfe ves čas spremlja, kaj se dogaja s kulturnimi strategijami. Enkrat sem ji komaj preprečil, da ni v znak protesta pred ministrstvom zažgala svoje harfe, ker je bila proti nekemu zakonu. K sreči so se zadeve hitro umirile. Čim kulturniška civilna družba dvigne glas, se država namreč pošteno zamisli in se takoj odzove z upoštevanjem njihovih predlogov. Umetnost in

kultura sta pač ključni za kakovost naših življenj. To je pravica vseh ljudi – zdajle tudi najina, saj hitiva na predstavo amaterskega gledališča, kjer igra ... Ja, jasno! Moja babi Zolda!

Ko je bila Zolda mlada, je razmišljala, da bi tudi poklicno postala igralka, taka samozaposlena, a je bilo prej s tem zelo težko preživeti. Zdaj je svobodnim umetnikom veliko lažje. Podpora je precej boljša, imajo dobro razpredene delovne mreže in veliko svobodnih prostorov za ustvarjanje in druženje, kjer vznikajo vedno nove ideje. Ustvarjalnost je živa žival, vedno pravi babi Zolda. Več ljudi jo hrani in neguje, bolj je živahna. Tudi ona se enkrat tedensko dobi s svojo amatersko gledališko skupino ... In končno sem dočakal premiero!

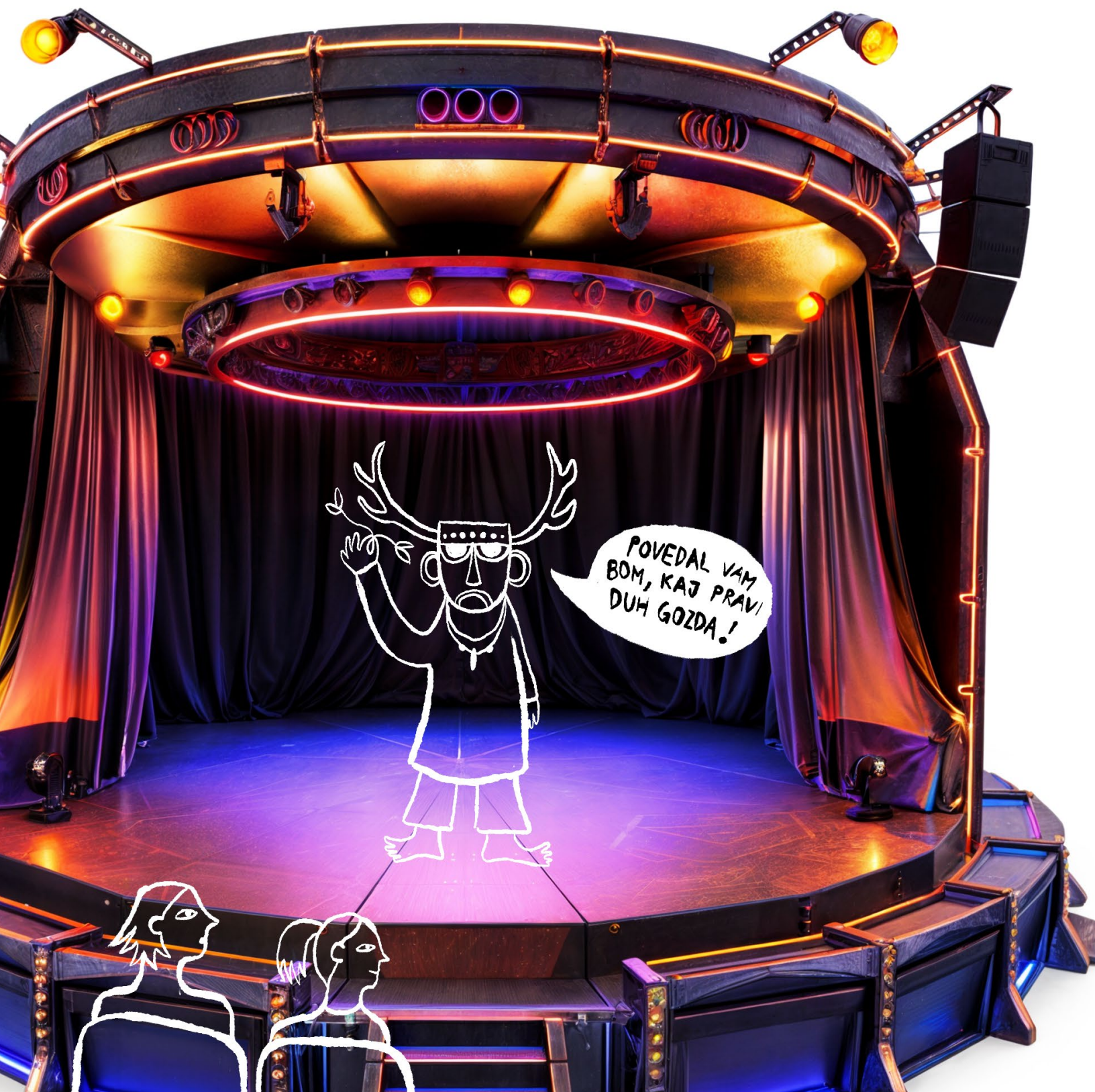
Planila sva skozi vrata in padla v trdo temo. Očitno se je že začelo.

Pridrvi v kožuh oblečen moški, z divjo masko čez obraz in jelenjimi rogovi. V ozadju so bobni, on poskakuje v ritmu in recitira.

»Povedal vam bom. Povedal vam bom, kaj mi pravi duh gozda!«

Nenadoma se vklopi sirena rešilca, prihitita dva v zdravniških haljah in ga zgrabita. Čeprav se upira, ga zvlečeta z odra.

Po kratki zatemnitvi moški v prisilnem jopiču sedi na stolu. Sliši se zvok petk in prikoraka Zolda. Lase ima spete v strogo

figo, ostro pogleduje čez naočnike na nosu, tudi ona ima zdravniško haljo. Po nekaj odsekanih vprašanjih in zmedenih odgovorih moškega privleče iz žepa par škatlic tablet in ga prisili, da jih pogoltne.

Vidim, da Ivonka spremlja prizor z velikimi očmi.

»Ampak Jon, to je grozno. Kam ga pa peljejo?«

»Pst, Ivonka, saj veš, da je samo predstava. Najbrž ga bodo zaprli v norišnico.«

»Pa saj ne zapirajo ljudi kar tako. Tudi če se jim zmeša.«

Ja, imela je prav. A predstava je bila o tem, kar se je bolnim včasih dogajalo. Z Zoldo sva veliko razpravljala, ko je pisala scenarij. Meni se je zdelo kot kakšna grozljivka, saj je danes čisto drugače. Zdaj tudi tisti, ki imajo probleme z duševnim zdravjem, živijo v skupnostih, ne zapirajo jih in ne pitajo s tabletami. Imajo veliko strokovne podpore.

Tudi druge bolezni odkrivajo in zdravijo, še preden se zares razvijejo. Naše javno zdravstvo je močno. Vsi imamo dostop do dobre in hitre zdravstvene oskrbe. Zdravstveni sistem je dobro prepleten tudi z drugimi področji in organizacijami – šolami, delovnimi organizacijami, lokalnimi skupnostmi, civilno družbo ... Tako so v stiku z različnimi skupinami ljudi in lahko delujejo preventivno.

Zolda mi je opisovala čase, ko je bilo zdravstvo tako neurejeno, da veliko ljudi sploh ni imelo svojega zdravnika. »Kaj?« Še danes ne vem, če bi temu zares verjel, babi Zolda zna včasih dramtizirati.

Tudi na odru se je že odvijala nova drama. Moški v gradbeniškem kombinizonu, bil je isti, ki je prej odigral

vlogo norca (očitno so mu namenili vse mukotrpne vloge), je za seboj vlekel nogo. Trkal je po raznih vratih, a mu ni nihče odprl. Končno so se ena vrata odprla in ženska, oblečena v bolnišnično sestro, ga je obvestila o datumu za zdravnika. Čez leto in pol.

Zarežal sem se, Ivonka me je sunila pod rebra. Njej se to niti slučajno ni zdelo smešno. No, meni se je zdelo tako daleč od resnice, da je bilo že absurdno. Dobro sem vedel, kako je zdaj poskrbljeno za zdrava, varna delovna okolja. Če pa že pride do nesreče, zdravniki v hipu poskrbijo za ranjenca.

Po veliko zapletih, ko moški ni in ni mogel priti do zdravnika, se je scena nenadoma zatemnila. In potem se je pred nami spet znašel v šamanski opravi. Z zelišči in obredi je na koncu pozdravil samega sebe.

Predstava je požela huronsko navdušenje. Igralci so kar trikrat prišli na oder in se priklanjali, Zolda je sijala in mahala z odra kot kakšna diva.

»Kakšen top konec!« je vzkliknila Ivonka, ko sva zamišljeno hodila nazaj proti študentskemu naselju.

»Ljudje imamo moč, da se ozdravimo kar sami.«

»Ampak to ni bila poanta, Ivonka! Konec je bil ciničen odziv na zdravstvo. Če zdravstvo ne deluje, se morajo ljudje zdraviti kar sami, kot šamani.«

»Jonatan, ti zmeraj vse preveč analiziraš in razmišljaš tako kritično,« mi je potem rekla Ivonka kot kakšna stroga učiteljica.

Zavrelo mi je: »Jaz vsaj znam razmišljati s svojo glavo!«

»A to pomeni, da jaz ne?!« je bila užaljena Ivonka.

Zatem sva se začela divje kregati, zraven sva krilila z rokami in skušala na vsak način prepričati drug drugega v svoj prav. V nekem trenutku sem se zavedel, v kakšno hudo razpravljanje naju je pahnila predstava, in se začel smejati. Tako so se navadno končali najini prepiri. Čeprav je Ivonka potem še nekaj minut kuhala mulo, sem jo zmeraj znal pomiriti.

»Daj no, Ivonka,« sem jo stisnil okrog ramen. »Saj je prav, da razmišljava s svojo glavo.« Sicer pa so nas še na faksu ves čas spodbujali ravno k temu. Naj ne

jemljemo stvari za samoumevne, naj se čim več sprašujemo o sistemu, svetu – tako naravi kot družbi, naj kritično razmišljamo. Le na ta način postaneš odgovoren do svojih odločitev in do drugih ljudi, skupnosti.

Poleg tega, da je v predstavi igrala babi Zolda, sem jo šel gledat zato, ker so nas na faksu spodbujali, naj bomo odprti do vsega in čim več znanja dobimo zunaj, v drugih okoljih. Nasploh je bilo zelo spodbujano odpiranje javnih prostorov, pri katerih smo se angažirali različni ljudje, se učili in skupaj ustvarjali.

Tudi amaterska igralska skupina, pri kateri že leta sodeluje babi Zolda, je bila tak prostor. Predstave so bile angažirane in so ti vedno dale misliti. Pa ne samo misliti!

Saj vemo, da pri izobraževanju še zdaleč ni pomembna samo glava, ampak tudi srce, občutja. Stvari je treba začutiti, da jih zares spoznaš!

»Daj no, Jon! Spet pametuješ! A misliš, da igraš v monodrami?« me je nenadoma zdramila Ivonka in me rahlo boksnila v ramo. »Ti modruješ, svet ti bo pa ušel!«

Stekla je naprej, jaz pa za njo.

»No, ti mi pa ne boš!« sem zaklical in se pognal za njo.

Izobraževanje v 2050: *Kakovostno vseživljenjsko formalno in neformalno izobraževanje je brezplačno za vse prebivalce. Spodbuja razvoj trajnostnih kompetenc, postali smo sistemski in kritični misleci, ki se zavedamo, da smo del narave. Angažiramo se, soustvarjamo in nadgrajujemo bazo znanja. Sprejemamo odgovorne odločitve glede trajnostnega razvoja na lokalni in globalni ravni.*

Kultura v 2050: Država in lokalne skupnosti ustvarjajo spodbudne pogoje za vse segmente umetnosti in kulture. Hkrati je zagotovljena njuna sistemska, finančna, organizacijska in programska neodvisnost.

Zdravstvo v 2050: Javno zdravstvo je dostopno vsem. Najlažja izbira je tudi najbolj zdrava. Vsi so deležni take oskrbe in zdravljenja, kot ju potrebujejo in ko ju potrebujejo.

Zolda se odloči zaposliti v cirkusu ali kako smo delovno organizirani

V mesto je prišel cirkus!

Še vedno se ga po otroško razveselim, čeprav sem mogoče že malo star. Zolda je pravila, da so včasih v cirkusu nastopale divje živali. Živali! Takega mučenja že ne bi hotel gledati. Klovni in akrobati v svetlečih kostumih in na trapezu, da ti vzame dih vsakič, ko poletijo skozi zrak – to pa je nekaj posebnega!

Od daleč sem jo zagledal pred gromozanskim vijoličnim šotorom. Čeprav je naokrog mrgolelo cirkuških artistov, je izstopala. Svoje še vedno bujne temne lase je spela v figo na vrhu glave in vanjo zataknila pavje pero. Pero! Veke je imela tokrat še posebej slikovito namazane s srebrnim črtalom. Oblečena je bila v ozek, vijoličen pajac in črne škornje z visoko peto. In zraven kovček! Takoj sem jo vprašal, če se spet odpravljata z Miletom na pot, pa je samo resno odkimala.

»Ne, ne dragec. Tvoja babi Zolda bo odšla s cirkusom.«

»Kako to misliš?« Pri moji babi Zoldi res nikoli nisi mogel uganiti, kaj ji bo padlo na pamet. Ampak tole je bilo pa celo zanjo kaplja čez rob.

»Ja!« je vzkliknila, postavila roke ob bok in se koketno nagnila. »Pred tabo stoji nova Moira Orfei.«

»Ampak babi Zolda, Moira Orfei je odrasla v cirkusu. Od otroštva je bilo to njeno življenje.«

»Kaj hočeš reči, pamž? A da sem prestara?«

»Ne ne, babi Zolda, samo navajena nisi.«

No, to jo je pošteno ujezilo. Kar izbruhnilo je iz nje. Prej celo življenje ni mogla delati, kar si je želela. Sprejela je pač, kar je bilo na voljo. Že tako je z dvema službama komaj sama poskrbela za dva otroka, mojega očeta in hčerko.

Medtem sva že vstopila pod šotor. Z roko sem si zastrl oči, ker so me zaslepili reflektorji. Sedla sva na rdeče

oblazinjena stola v tretji vrsti, Zolda mi je še vedno zagreto razlagala o preteklosti in svojih načrtih.

»Veš, prej so bila podjetja zasebna. Veliko lastnikov je kaj malo brigalo, kako se počutijo zaposleni. Ljudje so delali za 'pezo' in so komaj preživeli, čeprav so lastnikom prinašali velike dobičke. Poslovni svet je bil kot plavanje z morskimi psi. Vsi so tekmovali med seboj, četudi na škodo drug drugega.«

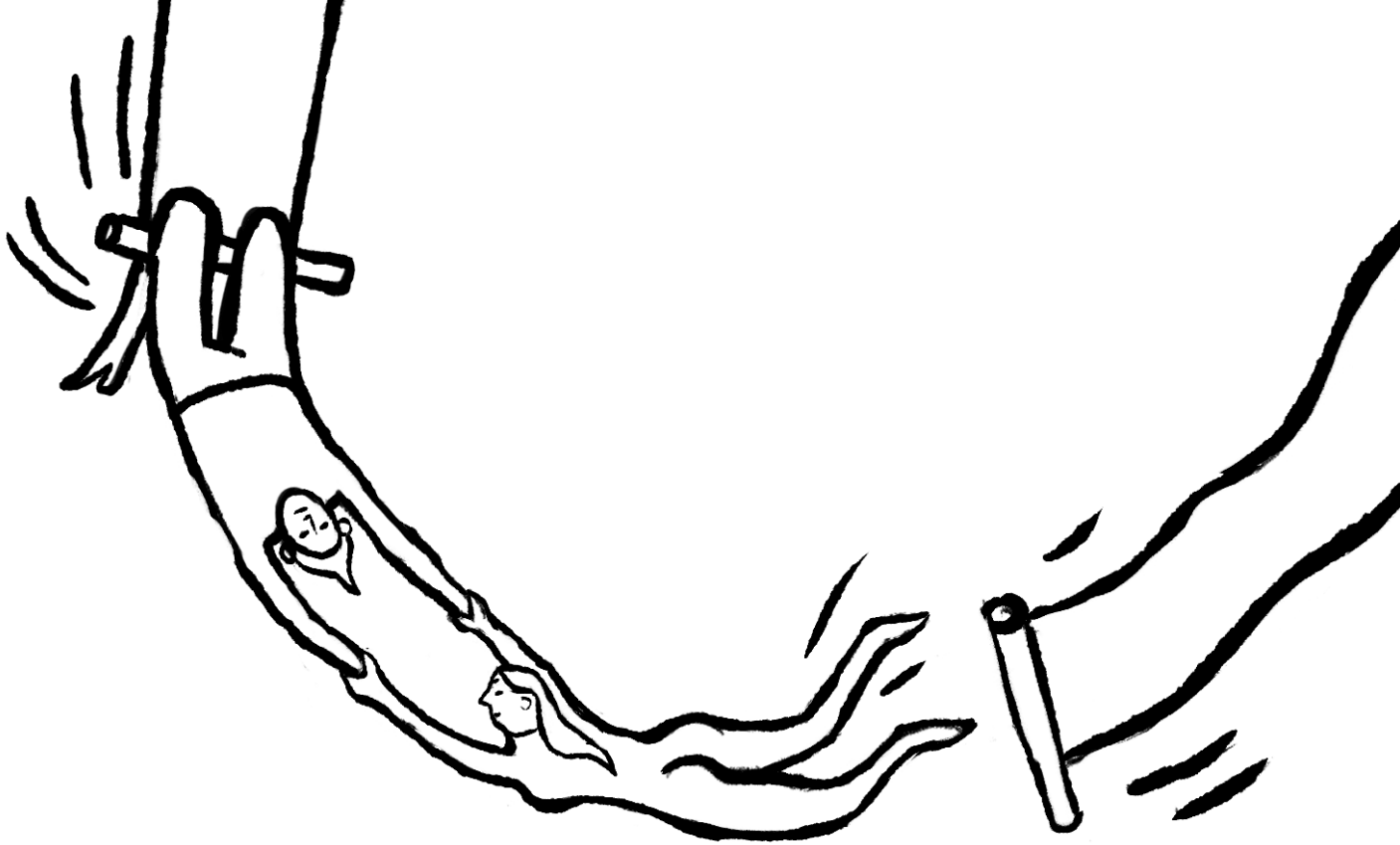
»Nisem vedel,« sem zgroženo odkimal. »Jaz komaj čakam, da začnem delati in postanem samostojen!« sem vzkliknil. Vedel sem, da so zdaj podjetja v skupnostni lasti delavk in delavcev ali pa so združno organizirana. O vseh pomembnih stvareh odločajo zaposleni, imajo dobro plačo, zaposlitve so varne.

»Tudi jaz!« je vzkliknila še Zolda, kot bi me posnemala. »V cirkusu!«

Kot v potrditev so ugasnili reflektorji, ki so sijali po dvorani, in se prižgali le tisti nad odrom. V klovna oblečen violinist je zaigral srce parajočo melodijo.

Vprašal sem se, zakaj so klovni pravzaprav vedno tako žalostni, babi Zolda pa

je kot bi brala moje misli, rekla: »Mogoče ima pa usran delavnik.«

Nisem si mogel pomagati in sem se zakrohotal.

»Pst,« je zasikal gospod s klobukom za nama.

»Kako to misliš?« sem ji zašepetal.

»Ja no, ljudje zdaj povečini delajo največ trideset ur tedensko. Avtomatizacija in robotizacija sta naredili svoje. Obremenitev je manjša in tudi delovni pogoji boljši. Dvomim pa, da so si cirkusanti lahko kaj prida pomagali s tem. Klovni in drugi morajo vaditi toliko kot prej in

imeti predstave takrat, ko občinstvo lahko pride. Popoldne in zvečer.«

»In ti bi bila ob tem težaškem delavniku še vedno rada nova Moira Orfei?« sem jo podražil.

»To sploh ni delo, dragec! Cirkus je življenje, popotovanje, svoboda! Glamur!«

Skomignil sem z rameni. Saj zdaj vsi res počnejo to, kar se jim zdi smiselno. Delovna mesta so usmerjena predvsem v to, da zagotavljajo skupno dobro. Obenem pa ne delajo toliko, da ne bi imeli dovolj časa za druge stvari. Zakaj torej tudi Zolda ne bi končno počela nečesa, kar si že dolgo zares želi.

Nehal sem preišljevati, ker me je dogajanje na odru povsem posrkalo. Po vrvi je splezala akrobatka z vranje črni-mi lasmi. Med plezanjem je delala razne figure, da so bleščice na njenem trikoju pobliskavale. Zanihala je na gugalnici pod stropom šotora. Na drugi strani je prav tako na gugalnici nihal drug akrobat. Zadržal sem dih, vedel sem, da bo zdaj zdaj poletela. Še nekajkrat se zazi-blje in kot puščica švistne skozi zrak. Tri salte, štejem, in ... Uf, do stotinke prera-čunano jo zgrabijo roke akrobata. Čez dvorano se razleže gromek aplavz.

Pogledal sem Zoldo, nekam tiha je.

»Kaj razmišljaš babi Zolda?«

»Razmišljam ... Razmišljam, kako pomembna sta dobro sodelovanje in skrb drug za drugega. Tudi pri delu, ne samo v družini in s prijatelji. Tega se morajo prav dobro zavedati tu v cirkusu, drugače se takile vratolomni poleti ne bi dobro končali.«

Zanimivo, sem pomislil. Jaz sem raz-mišljal bolj o tem, kako bi Zolda izvajala take akrobacije. Očitno je tudi ona, saj se je, ko sva prišla ven, s svojim kovčkom napotila naravnost proti domu.

»A potem ne boš pobegnila s cirkusom, babi Zolda?«

»Ne, dragec. Odločila sem se, da bomo raje pripravili cirkuško predstavo z našo gledališko skupino. Ne bo ravno akrobacij, Betka bo pa zagotovo uživala v šivanju bleščečih kostumov.«

Še ena priložnost za lišpanje, sem pomislil in jo zadovoljno prijel pod roko.

Delo v 2050: Osnovno vodilo na področju dela in zaposlovanja je zagotavljanje dostojnega življenja in zadovoljevanje dejanskih družbenih potreb znotraj planetarnih omejitev. Uveljavljene so različne oblike skupnostnega lastništva produkcijskih sredstev in delavske participacije pri upravljanju z njimi.

Zoldina in Jonova reševalna akcija ali kako potujemo

Ob sedmih sem povsem buden skočil pokonci, kar je zame redkost. Če zjutraj nimam faksa, poležavam vsaj do desetih. Ampak to je bil res poseben dan, ki se ga veselim prav vsak konec zime že od malih nog. To je najina tradicija. Vsi so še spali, zato sem karseda potihopbrkljal med posodo in izvlekel džezvo. Zoldo sem hotel razveseliti s termovko

kave. Čakalo naju je celodnevno delo, zato sem v nahrbtnik zložil še nekaj piškotkov in čokoladic.

Pol ure kasneje sem že odbrzel do kolesarnice, ki je bila tako zgodaj še natrpana s kolesi. Odklenil sem svojega rdečega konjička – Zolda mi je za rojstni dan podarila starinskega ponija, ki ga ne bi zamenjal za nič na svetu – in odbrzel v svetel dan. Čeprav je moj poni brez predstav, sem z njim bolj okreten in hitrejši kot avtomobili po mestu. Pa vozim ga ob kakršnemkoli vremenu. Malo čudno so me pogledovali, ker sem na vsako stran balance obesil črn čeber, ampak se nisem pustil motiti.

Kolesari sicer večina ljudi. Kolo je eno glavnih prevoznih sredstev, saj sta prometni režim in infrastruktura zelo prilagojena prav kolesarjem. Neprekinjeno, varno in udobno se zapelješ, kamorkoli želiš. Pa še poti so zanimive!

Zdajle grem iz mesta po svoji najljubši poti, ki je speljana čez gozd. Ves čas

slišim ščeбетanje ptic in vonjam pomlad. U, moram paziti! Ob cesti zraven gozda so znaki – omejitev 30 na uro zaradi žab, ki zdajle trumoma skakljajo čez cesto na žabjo svatbo.

Pa sem pri jezeru. Parkiram svoje kolo, povsod imamo urejena varna parkirišča za kolesa, in se razgledam.

Aha! Babi Zolda je že na svojem mestu. Prepričan sem bil, da jo bom prehitel, ker nima svojega avta. Tako ali tako pa ga sploh ne potrebuje, kot

večina drugih ljudi. Skoči na električni avtobus povsem pri svojem domu in ima direktno linijo, kamor si zaželi. Saj vedno hvali, kako hitre in pogoste so avtobusne vožnje v našem specialno urejenem javnem potniškem prometu. Poleg avtobusov je zelo navdušena tudi nad vlaki. Ko gleda skozi okno, njene misli svobodno letijo po pokrajini, in na končno postajo se vedno pripelje s kakšno vznemirljivo domisljico.

Stala je ob jezeru, skoraj skrita za grmovjem. Niti obrnila se ni, ko sem jo

poklical. Zatopljena je bila v tekača, ki se je bližal po poti. Povsem jasno mi je bilo, kaj bo sledilo.

»Stoj!« je zavpila in z iztegnjenimi rokami skočila naravnost predenj.

»A nič ne gledaš?«

»Prosim,« jo je osuplo in malce jezno pogledoval tekač, ki mu je uničila ritem.

»Ja, glej pod noge, vendar!«

In res so povsod po poti med gozdom in jezerom skakljale rjave žabice. Tekoč se je začel negotovo prestopati na mestu. Zolda pa je nadaljevala z oštevanjem.

Krepko mu jih je napela in potem zaključila: »Zato pa v žabji sezoni nikoli ne teči tukaj, ampak po mestu.«

»Ampak ...« se je poskušal upreti tekač.

»Nič ampak,« se ni dala ona. »Mestne poti so tako lepo urejene za pešačenje, da lahko tečeš tudi tam.«

»Ja!« sem vzkliknil še jaz v zanosu, da bi podprl babi Zoldo v boju za žabe.

»A se spomniš, Jonko, kako sva še v vrtec in potem šolo vedno pešačila skupaj z otroškim 'pešavtobusom', ki je

spodbuda za čim bolj aktivne poti.«

»Dobro no, babi Zolda, saj zdaj ni treba razpravljat ravno o vrtcu,« sem se namrdnil. Tako pa res ne bom izpadel možato v borbi za žabe, sem pomislil.

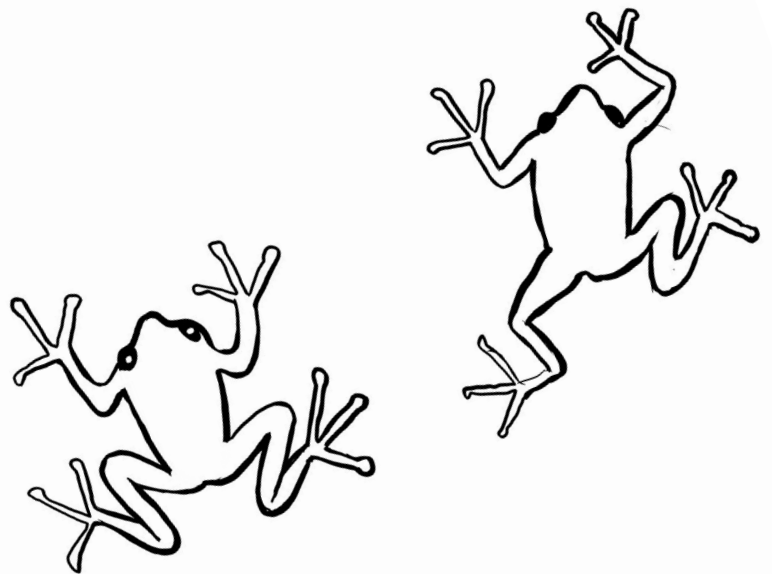
Tekač se je zdaj, ko je Zoldina pozornost popustila, uspel odplaziti stran. Je pa stopal naprej kot po jajcih, kar pomeni, da sva dosegla svoje.

Babi Zolda mi je iz rok že potegnila čeber in se spravila k delu. Previdno je pobirala žabe s poti in jih nosila k jezeru. Tudi jaz sem priskočil. Hrapave stvarce so se me oprijemale s svojimi kraki in regljale v nedogled. Vsake toliko naju je zmotil še kakšen nepodučen tekač ali kolesar, ki mu je Zolda kot kakšen žabji policaj takoj zastavila pot. Tako je bila zaposlena, da sva si celo kavo privoščila šele popoldne.

Vmes sem postal utrujen in sem se usedel na štor, a babi Zolda ni popuščala. Tako mi ni preostalo drugega, kot da tudi jaz vztrajam. Tako danes na poti med gozdom in jezerom ni bila potacana niti ena regljačica. Končala sva šele v trdi temi. Mene je čakal moj poni ekspres, avtobus za Zoldo pa ni več vozil. Le kako bo prišla domov, sem tuhtal.

»Eh, Jon, to pa res ni problem. Midva sva bila danes prostovoljni žabji transport, zame pa je ravno tako lepo poskrbljeno. Saj si že slišal za sopotništvo, a?«

Nemudoma je s svojim mobitelom pobrskala po spletu in se takoj dogovorila s skupinico mladih, ki so šli žurat v mesto. Pobrali so jo čez deset minut. Glede na to, kako navdušeno so jo sprejeli medse, ne bi dvakrat rekel, da bom naslednji dan poslušal o dogodivščinah nočnega življenja.

Mobilnost v 2050: Potrebe vseh ljudi po mobilnosti so zadovoljene, obenem pa je zmanjšan promet, s tem pa tudi onesnaževanje, emisije toplogrednih plinov in poraba energije. Mesta in manjša naselja so prilagojena pešcem, kolesarjem in potnikom v javnem potniškem prometu. Preostali motorizirani javni in zasebni promet poganja elektrika.

Pravljčarka Zolda ali kako gospodarimo

Hhhhhrrrrr... Previdno sem odškrnil škripajoča lesena vrata lope na skupnostnem vrtu. Kadar je bilo zunaj sončno, sem jo velikokrat našel tu. Sedela je za masivno hrastovo mizo. Na njej so bili razmetani papirji, zvezki, svinčniki, barvice, Zolda pa si je popolnoma zatopljena nekaj zapisovala in zraven momljala.

»Babi Zolda, tukaj sem.«

Poskočila je, kot da ne bi bila ravno ona tista, ki me je pred pol ure poklicala, naj nujno pridem.

»O, Jonko!« in že spet se je popolnoma zatopila v skiciranje.

»Kaj pa počneš, babi Zolda?«

»Danes bom napisala knjigo. Pravljico. Saj veš, kaj pravijo. Človek mora v življenju posaditi drevo, teh sem zasadila nešteto, poskrbeti za otroka, tudi odključano, dva, in napisati knjigo.«

Potem je zdrdrala še, da bo pravljica o

gospodarstvu, otroke je treba zgodaj podučiti o tem. Mene pa nujno potrebuje kot pravljčarskega svetovalca. Na svojem študiju antropologije imam namreč tudi predmet ekonomske antropologije.

»Nekoč so globoko v Večni hosti živeli Škratoznalci,« je pričela z globokim pripovedovalskim glasom.

»Kdo so to, babi Zolda?«

»Ja, to bi pa res lahko vedel. To je vrsta škratov, ki vedo vse.«

No, globoko v sebi vedo vse, nekaj zelo pomembnega pa so pozabili. Da jih je že

davno začaral mračni vilinec ali mračnjak Goflin, ki je živel v votlini pod goro in si jih podredil za svoje služabnike. Škratje so dan za nočjo kovali cekine in jih nosili Goflinu. Ta je skrbno beležil, koliko je prinesel vsak škrat, in na podlagi tega na vsakih dvanajst polnih lun preračunaval uspešnost Večne hoste. To je imenoval BHP.

»Kaj pa je BHP, babi Zolda?«

»Eh, Jonko, a me moraš ves čas, ko sestavljam pripoved, motiti? BHP je bruto hostni proizvod. Saj ste se na faksu učili o tem, a?«

Pomislil sem in se zasmeljal. Ja seveda, včasih je bila najpomembnejša gospodarska rast, ki se je merila z BDP. Ampak zdaj je že dolgo jasno, da gospodarska rast ni tista, ki največ prispeva k blaginji.

Zato smo uvedli druge kazalnike. Takšne, ki merijo blagostanje ljudi in tudi planeta.

»No, saj ti gre!« je zadovoljno prikimala Zolda.

Goflin je na podlagi tega, koliko mu je prinesel vsak škrat, odrejal tudi, kaj lahko počnejo. Torej: Oru, tri cekine, lahko nabe-reš pol merice borovnic, Moru, pet cekinov, kar znese tri mahovnate preproge ... Goflin je zahteval vse več cekinov, škratje so morali kovati vse dni in noči, da se sploh niso utegnili spraševati, zakaj to počnejo. Predvsem pa niso imeli časa skrbeti za Večno hosto, ki je dan za dnem propadala. Včasih se je zdelo, da nov dan sploh ne bo več nastopil. Mračnjak pa je najraje sedel na velikanskem kupu zlatnikov, jih vedno znova štel in si mel roke.

»No,« se je namrščila babi Zolda, ko se ji je ustavilo. »Povej, moj pravljíčarski svetovalec, kaj pa se zgodi potem?«

Nisem imel pojma, kaj se zgodi potem. Pa tudi ni mi bilo jasno, zakaj škratje zalagajo Goflina s cekini in čakajo, da jim dovoli delati stvari, ki bi jih tako ali tako lahko počeli. Opozoril sem Zoldo, da bi se morali postaviti zase.

»Ja, seveda, dragec. A najprej so morali spregledati, saj so bili začarani. Tako bova nadaljevala. Goflin jim je grozil, da bo nanje spustil strašnega zmaja izpod gore, ki mu čuva cekine. Zmaj bo opustošil Večno hosto.«

Neke noči se je najmlajši škrat Doru, star le nekaj dni čez sedemsto let, prvič odpravil na pot, da Goflinu prinese svoj delež cekinov. Bilo je temno kot v rogu, saj luna to noč sploh ni posijala izpod oblakov. Doru je postal zaspan. 'Samo malo počijem,' si je rekel in položil glavo na zaplato mehkega mahu. Tako je prespal tretjo uro zjutraj, ko so Goflinu navadno v trdi temi nosili cekine. Zbudil se je malo po peti uri, se zdrznil in odhitel proti jami. Do vhoda je prihitel ravno, ko so se prvi sočni žarki uprli vanjo. Vsi škratje so radovedni, Doru še posebej, zato si ni mogel pomagati in je poškilil v notranjost. In tam ...

»Je zagledal strašnega zmaja!« sem vzkliknil ves na trnih.

»Ne, tam je zagledal le mračnjaka Goflina, kako trdno spi na svojem gromozanskem kupu cekinov in smrči, da je odmevalo po vsej votlini. To je bil zvok strašnega zmaja, ki so se ga vsi škratoznalci smrtno bali.«

»Potem je Doru odkril, da strašnega zma-
ja sploh ni,« sem zadovoljno zaključil.

Babi Zolda je prikimala: »Nadaljuj, pra-
vličarski svetovalec. Povej mi, kaj se je
zgodilo, ko smo ugotovili, da zmaja sploh
ni in da se nimamo čemu podrežati?«

Dobro sem vedel, kam meri babi Zolda.
Na faksu smo govorili o tem, kako smo
prestrukturirali gospodarstvo, preob-
likovali, ozelenili industrijo in gradbe-
ništvo ter vzpostavili veliko lokalnih
ekonomskih praks. Ekološke skupnosti,
prehranske, stanovanjske zadruga,
skupnostni vrtovi, lokalne valute, nepo-
sredne menjave, souporaba stvari ... Pri
vsem tem nam je pomembna predvsem
uporabna vrednost, ne pa kopičenje
bogastva in gospodarska rast.

*Mali Doru je odhitel domov in se, ko so
škratje kot vsak dan doslej začeli kovati
cekine, odpravil nabirat maline. Zvečer
je prinesel polno culico in škratje so se
po dolgem času do sitega nasladkali. »Le
koliko cekinov zdaj dolgujemo Goflinu?«
je zaskrbelo škrate.*

*»Niti cekina več!« je odločno zatrdil naj-
mlajši škrat in jim podrobno opisal svojo
nočno dogodivščino.*

*Naslednjega dne je mračnjak Goflin pov-
sem razjarjen prihitel do njih, saj ponoči
ni dobil niti enega samega cekina.*

»Le počakajte, strašni zmaj prihaja!«

*»Strašni zmaj je izmišljotina,« mu je
odvrnil Doru.*

*Lice mračnjaka Goflina je v trenutku
pobledelo. Škratoznalci so spoznali, da
je Doru govoril resnico. Nimajo se več
česa bati. Odslej bodo sami odločali o
življenju v Večni hosti, nikomur več ne
bodo podložni. Cekinov bodo kovali le
toliko, kot bodo želeli, skrbeli bodo za
Večno hosto, ki jim bo dajala ravno toliko,
kolikor potrebujejo.*

Srečni preobrat me je takoj spomnil na
to, kar smo se o našem gospodarstvu
še pogovarjali na faksu. O pomenu traj-
nostnega upravljanja z viri skupnosti,
pri katerem so najpomembnejši glasovi
prebivalcev posameznih območij, pred-
stavnikov lokalnega gospodarstva in
civilnodružbenih organizacij. Sredstva
so porabljana odgovorno in transparen-
tno. Javni izdatki vključujejo naložbe v
javni potniški promet, obnovljive vire
energije, trajnostno oskrbo s hrano,
javno zdravstvo in skrbstvo, trajnostna
stanovanja in obnovo narave.

Uvedli smo tudi univerzalni temeljni dohodek v denarni, pa tudi nedenarni obliki, kamor spadajo tudi univerzalne temeljne storitve, recimo javno zdravstvo, potniški promet, skrbstvo, šolstvo ... Univerzalni temeljni dohodek pomembno dopolnjuje sistem socialne varnosti.

»Povej Jonatan, si pomislil, kaj se bo zdaj zgodilo z mračnjakom Goflinom? A se ti kaj smili?« je moje razpravljanje premetila babi Zolda. Presenečeno sem jo pogledal. Niti posumil nisem, da pravljice še ni konec.

»Kako to misliš, babi Zolda? Le zakaj bi se mi ta hudobni stvor smilil?«

»Poslušaj.«

Goflin je še zmeraj dan za nočjo prešteval svoje cekine. Postajal je vse bolj zlovoljen in osamljen. Niti njegova najljubša zabava, dričanje po kupu cekinov, ni več pomagala. Spoznal je, da mu sploh ni do cekinov. V resnici je grozil škratom le zato, da bi prihajali k njemu in ne bi bil tako osamljen. Kot vsak mračnjak namreč ni smel na sončno svetlobo. A zdaj ni imel več moči nad škrti. Neke

noči se je skobacal iz svoje votline in začel skrivoma oprezati naokrog. Osupel je bil nad tem, kako je Večna hosta vzcvetela, odkar so škrazoznalci začeli spet skrbeti zanj. Odločil se je, da se jim bo skušal približati. Odšel je do njih z vrečo cekinov.

»Hej, Goflin, ti kar obdrži svoje cekine! To je vse, kar ti je ostalo!« so se mu posmehovali. Le najmlajši Doru, mehkega srca in zaupljivega značaja, se je odločil, da mračnjak zasluži še eno priložnost. Po celonočnem razpravljanju so mu dodelili vlogo večnohostnega zakladnika. Ker je dober v matematiki, bo še naprej štel cekine, ki jih bo vrnil škrazatom. Skupaj pa bodo odločali, kam jih bodo namenili, da bo življenje v Večni hosti nadvse škrazastično.¹

¹ Ali kot bi v jeziku našega gospodarskega sistema znal povedati Jon: Naš trajnostni okvir upravljanja sam po sebi v veliki meri preprečuje projekte, ki porabijo preveč virov ali onesnažujejo okolje.

Gospodarstvo v 2050: Gospodarski razvoj ni naš primarni cilj, temveč sredstvo za doseganje blaginje, ključno merilo pa je blagostanje ljudi in planeta. V prestrukturiranem gospodarskem sistemu smo vsi bolj vključeni v odločanje, gospodarska dejavnost pa sledi načelu zadostnosti, in ne maksimizacije. Okolje je spodbudno za razvoj lokalnih ekonomskih praks, socialne ekonomije ter krožnega gospodarstva (izmenjava, souporaba).

Javne finance v 2050: Poraba javnih sredstev je odgovorna in usmerjena v trajnostni razvoj. Proračuni države, lokalnih skupnosti in podjetij v javni lasti so usmerjeni v varovanje in obnavljanje naravnih virov ter biotske raznovrstnosti, v socialno varnost ter v dobrobit posameznika in skupnosti. Spodbujajo ekonomsko pravičnost.

Energetska svetovalka Zolda ali naša oskrba z energijo

»Jon, saj ti pa kar žariš,« me je podrezala babi Zolda, ko me je nekaj trenutkov zvedavo opazovala. »Si moram pa kar natakniti očala.« In res si je takoj teatralno nadela svoja sončna očala. Srkala sva penino na otvoritvi nove energetske zadruga. To je bil eden od mnogih skupnostnih energetskih projektov, ki smo jih razvijali po občinah. Prinesli so veliko samozadostnost in neodvisnost tako posameznikom kot skupnosti.

Babi Zolda me je še naprej zbadala. Obrnil sem se stran, a prismuknjene-ga nasmeška si nisem uspel izbrisati z obraza. Že cel teden sem se brez očitnih razlogov hahljal in vse me je tako veselilo. Pa še ves čas sem lebdel deset centimetrov nad tlemi, kar ni moglo uiti ostrooki babi Zoldi.

»Jonko,« je rekla in se zaupno nagnila k meni. »A si ti zaljubljen?«

Saj nisem mogel tajiti, njej pa res ne. Sicer pa je znala skrivnosti prav dobro zadržati zase, kadar je bilo treba.

»Ivonka, ki igra harfo, a ne? Saj sem posumila že, ko sem vaju videla skupaj na naši gledališki predstavi. Takoj sem opazila, da si ji všeč.«

»A sem ji, a sem ji?!« sem skočil, še preden sem uspel obrzdati svoje navdušenje. Presoji babi Zolde sem slepo zaupal. Ko je to rekla, je moje srce začelo utripati kot metuljeva krila.

Zoldi pa je šlo vedno bolj na smeh. Nenadoma je skočila pokonci in se z rokami veseljaško potolkla po kolenih.

»A ti sploh veš, Jonko, koliko gospodinjstev bi se lahko napajalo na moči ljubezenske energije!«

No, tako prismuknjene domislice pa niti od nje ne bi pričakoval.

»Kako to misliš?«

»Ja, poglej,« je rekla v poučevalnem tonu, »naša trajnostna oskrba z energijo temelji na učinkoviti in zadostni

rabi energije. Fossilne vire in jedrsko energijo smo nadomestili s hitro obnovljivimi viri energije, predvsem soncem in vetrom. In kaj bi bil hitreje obnovljivi in močnejši vir kot je energija zaljubljenosti. Le nekako bi jo morali zajeti in usmeriti.«

»Nehaj no, babi Zolda.« Prav zares sem si želel, da bi utihnila. Sploh zato, ker so drugi že pogledovali k nama.

»Ja, kar poglej, kako te zdaj razganja. Pa tudi pritisk na okolje bi bil minimalen. Ravno tako kot pri drugih hitro obnovljivih virih energije.«

»Vsi naši energetske projekti so skrbno umeščeni v prostor, pri čemer upoštevamo vplive na naravo. Javnost in

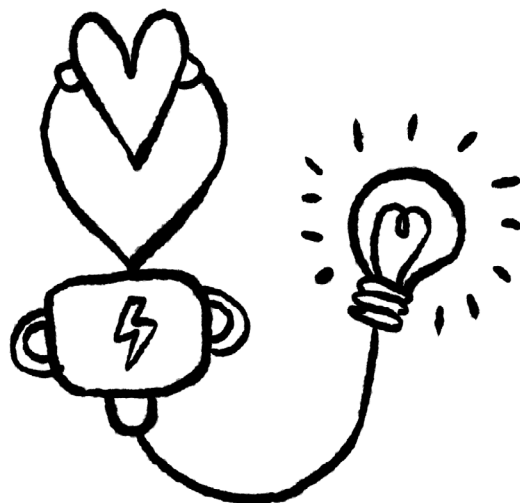

lokalno prebivalstvo pa so vključeni v vse procese. In ker se kot pravi energetski državljani zavedamo pomena tega trenutka ...« Zoldino razpredanje je k sreči prekinil županov govor.

»Jasno, da se zavedamo!« še kar ni odnehala Zolda in me narahlo boksnila v ramo.

»Predvsem pa ti, Jonko, ki si trenutno nadvse produktiven energetski državljani. Ti si prava mala ljubezenska elektrarna!«

Zdaj sem jo imel pa zares zadosti! Kuja-vo sem se obrnil v stran in se delal, da me županov govor nadvse zanima.

An aerial photograph of a modern, sustainable urban development. The buildings are multi-story, with curved facades and extensive green roofs. Solar panels are installed on the roofs of several buildings. The area is surrounded by lush greenery, including trees and a large, sculptural tree-like structure. The overall scene depicts a high-tech, eco-friendly city environment.

Oskrba z energijo v 2050: Energija, ki jo potrebujemo, prihaja skoraj izključno iz hitro obnovljivih virov energije. Usmerjeni smo v zmanjšanje porabe energije in njeno učinkovitejšo rabo. Razširjena je uporaba majhnih in učinkovitih tehnologij za zagotavljanje ključnih energetskih storitev in za shranjevanje oz. sprostitve energije ob njenih presežkih oz. primanjkljajih. Celoten energetski sistem v veliki meri temelji na električni energiji, ki je proizvedena v razpršenem sistemu. Vanj je vključen velik del prebivalstva, bodisi z lastništvom sončnih elektrarn ali članstvom v energetskih skupnostih.

Zabava »pr' ta starih« ali naša družba je odprta

Priganjal sem svojega rdečega ponija, škripal je pod mano, kot da bo za naslednjim vogalom izdihnil vse matice. K Miletu, Zoldinemu prijatelju, sem hitel, saj je bila tam vedno pravcata mala zabava. Pri socialni antropologiji so nas napotili na terensko raziskovanje skupnosti starejših. Jaz pa sem nalogo vzel tako resno, da sem pol leta zatem, ko sem seminarsko že zdavnaj dokončal, še vedno hodil tja. Jasno, če je bilo pa top! Vedno, ko sem prišel, so me vsi trepljali po ramenih. Predvsem pa so me zbadali, če bom ta medgeneracijski program vlekel, dokler se ne postaram, in če se ne dolgočasim »pr' ta starih«. Ja, ja, saj smo res imeli polno programov za povezovanje generacij, namenjenih medsebojnemu učenju in pomoči, ampak moje prijateljevanje tule je že davno preseglo kakršenkoli program.

Mile ni hotel živeti v domu za starejše, ampak je živel v zadruzi za starejše. Sicer so tudi domovi zelo spodbujali samostojnost, vključenost in ustvarjalnost stanovalcev, ampak

Mile se je raje odločil za alternativno bivanjsko skupnost.

»Tu sem svoboden kot ptiček, gospodinjska opravila pa si delimo med seboj, ker se mi samemu res ne bi dalo.« Čeprav se mi je zdelo, da se zna tudi tu prav dobro izogibati gospodinjstvu – to so vsaj dale slutiti občasne pikre pripombe sostanovalcev.

»Samo, da nimam njegovih umazanih štumfov jaz na grbi. Še tega bi se mi manjkalo v cvetu mojih let,« se je rada šalila babi Zolda, čeprav sem sumil, da je v tem precej resnice.

Dan se je nagibal v večer, jaz pa sem svoj poni ekspres gonil kot ponorel, da bi ujel večerna poročila. Ne, ne, nisem kak obsedenec z informiranostjo, ampak to je bil vsekakor dogodek, vreden antropološkega terena. Ob sedmih so se na foteljih v dnevni sobi pred televizijo zbrali vsi sostanovalci.

»Lej ga no, Jon!« je vzkliknila babi Zolda,

ki se je ob večerih prav tako velikokrat pridružila zasedanju pri Miletu.

K meni se je obrnila še glava, podobna cvetu vijolice – Magdine sive lase je namesto na blond spet potegnilo na vijolični odtenek – in mi pomežiknila.

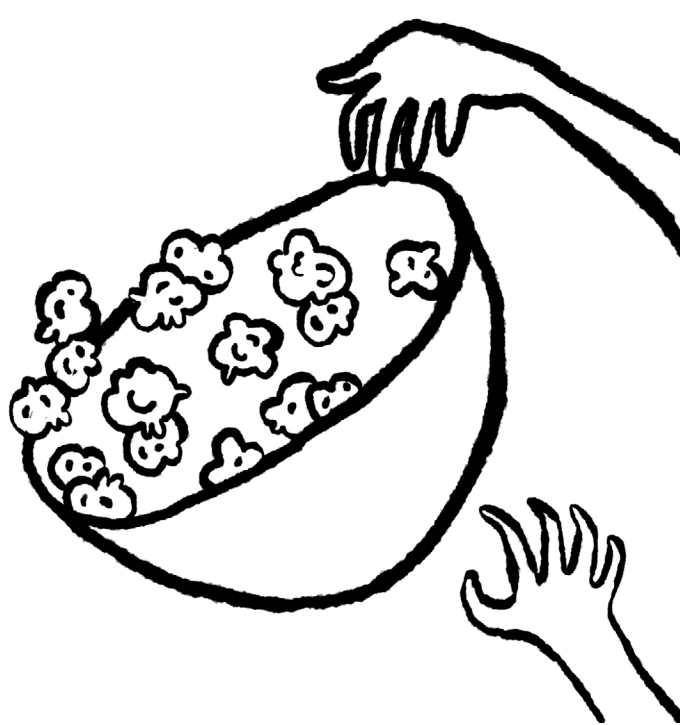
»A boš ti tudi kokice, Jon?« je iz kuhinje zaklical mladi oskrbnik Davor, ki je stanovalcem vsake toliko pomagal pri hišnih opravilih.

»On bi raje kaval kje drugje, a ne, Jon?« Na žgečkljive zbadljivke Magdinega moža Freda se navadno nisem odzival, ampak sem jih vljudno ignoriral in se hahljal sam pri sebi.

»Daj no, Fredo, kozel stari, še vedno ti gredo po glavi same neumnosti!« je rekla Magda in ga nežno tlesknila po kolenu.

»Pst,« me je rešila babi Zolda. »Poslušam poročila.«

»Na konferenci o enakosti spolov, namenjeni osveščanju glede doseženih pravic, so izpostavili, da je pravica do svobodnega odločanja o lastnem telesu temeljna pri doseganju enakosti med spoloma.«

»Heh! A si slišala, Magdica? Tudi pri poročilih govorijo o tem, jaz pa ne smem,« ni mogel zdržati Fred.

»Spregovorili so tudi o pravici do sklenitve zakona, ki je zdaj izenačena za vse, prav tako pa so izenačene pravice do posvojitve otrok ter dostopa do oploditve z biomedicinsko pomočjo,« se je zaslišalo iz televizije.

»A bi lahko dali na skoke?« se je oglasil Mile. Takoj mi je bilo jasno, da hoče gledati svetovni pokal v Vancouvru.

»Mile bi skakal!« je navdušeno zavpil Fred in poskakoval v fotelju.

Oskrbovalec Davor je prinesel veliko posodo in jo postavil predme.

»O, kokice,« sem se razveselil.

»No, vidiš, ti moja kokica!« je prešerno rekel Fred in potegnil v naročje Magdo, ki je hotela mimo njegovega naslanjača.

»Enačenje žensk in perutnine je diskriminatorno,« je rekla babi Zolda in pri tem izgledala skrajno resno, saj je poškilila iznad očal za gledanje televizije.

»V nadaljevanju pa so izpostavili tudi stroge politike proti diskriminaciji na delovnem mestu, v zdravstvenem in šolskem sistemu,« se je iz televizije oglasila napovedovalka.

»Hja, očitno bi jih morali uvesti tudi v domači sferi,« je poznavalsko zaključila babi Zolda. »Sploh pa za tele starine, a ne, Davor? Grem stavit, da so vaši generaciji stvari že veliko bolj jasne.« Obrnila se je proti mlademu

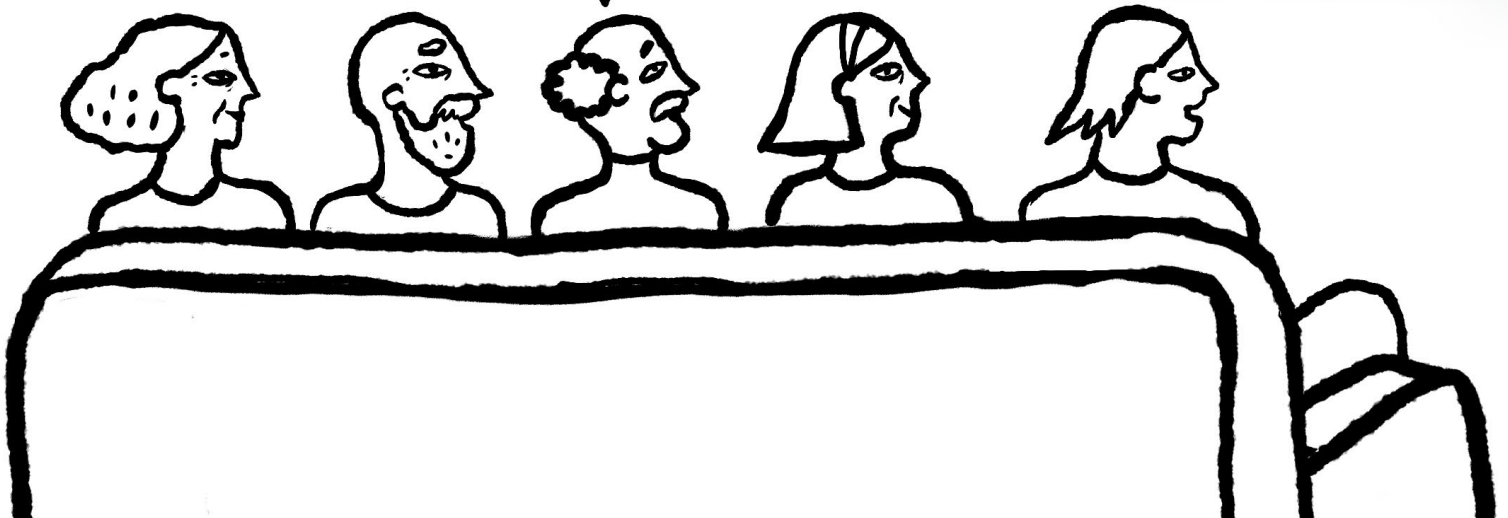
oskrbovalcu, ki je samo previdno skomignil z rameni. Nadvse rad je poslušal pogovore stanovalcev, vmešaval pa se raje ni, sploh kadar je postalo zagreto.

»Ja,« sem namesto njega rekel jaz, nakar me je Fred opomnil, naj ne pametujem, babi Zolda pa se mi je spodbudno nasmehnila in nadaljevala.

»A veste, zakaj gre zdaj naši družbi veliko bolje?«

KJE SO SKOKI?!

»Nam prav gotovo zato, ker je odpravljena revščina starejših,« je zatrdila Magda, Fred pa je takoj pripomnil, da je važna ljubezen, ne pa denar.

»A lahko zdaj damo na skoke?« se je oglasil Mile.

»Pa nehaj že s temi skoki,« je vzrojila babi Zolda, ki se je očitno zagrela za debato. »No, zakaj nam je še boljše?«

»Ker mi stari zdaj živimo zdravo in varno, pa nismo osamljeni. Zdaj lahko recimo ostanemo dolgo doma, če si to želimo, in imamo celo brezplačno pomoč na domu. Ali pa se pridružimo takile fletni skupnosti,« je nadaljevala Magda.

»Jaz že nisem star, Magdica. Kar poglej me, kako prekipevam!« Fred je spet začel poskakovati v fotelju, da je Magdo, ki je še vedno sedela pri njem, kar razmetavalo.

»To že,« se ni dala Zolda, »ampak pomislite še malo širše.«

Vedno sem rad ugibal, zato sem poskusil še sam. Predvsem pa sem pred svojimi starejšimi prijatelji hotel izpasti razgledan.

»Zaradi participatorne demokracije in participativnega proračuna!«

Pretiraval sem, ker so vsi izbruhnili v huronski krohot. A to me je samo spodbudilo. Saj je ravno sistem participatorne demokracije na državni in lokalni ravni tisto, zaradi česar lahko sodelujemo pri vseh pomembnih odločitvah. O tem smo ves čas razpravljali na faksu. Profesorjem je bilo še kako pomembno, da se že zdaj zavemo, kako lahko soustvarjamo rešitve skupnih družbenih problemov. Jasno, da hočem tudi jaz odločati o tem, kje in kako živim. Pomembno pa mi je tudi, da dobro živijo ostali. Vsi moramo živeti dobro! Participativni proračun pa tudi v veliki meri pripomore k temu, da vsi sodelujemo pri upravljanju. Uf, kar vroče mi je postalo. Ko sem končal, sem pogledal naokrog in vsi so me debelo gledali.

Čez sekundo so se Fredova usta razlezla v širok nasmeh. Dvignil je svoj kozarec malinovca in mi nazdravil: »Od hudiča je ta mlada generacija, a ni, Magdica!« Niti Mile si ni upal vprašati, če lahko damo na skoke, tako udaren sem bil.

Zato pa me je babi Zolda gledala z bleščečimi očmi.

»No, Jon pa zna misliti širše,« je prikimala.

»Hvala bogu!« je pribil Fred, »saj še ni tak star prdec kot mi, da bi razmišljal samo o tem, kdo mu bo spekel kokice, pa koliko korakov je hladilnik oddaljen od kavča.«

»Ej, Fred, ti ves čas razmišljaš vsaj še o eni drugi stvari,« se je zbudil Mile.

Vsi so se zakrohotali, Magda še najbolj.

»No, povej, babi Zolda, o čem si pa ti razmišljala,« sem jo vprašal, ko so se pomirili in je tudi Magda nehala ščipati Freda.

»Ja o tem, da nam gre zdaj veliko bolje zato, ker o vseh pomembnih rečeh ne odločajo le takile Fredi (pomežiknila je prijatelju, da se ne bi razburil), ampak so tudi ženske končno dosegle enakopravnost na vodilnih in odločevalskih položajih. Pa zdaj imamo vsi dostojne delavske pogoje ne glede na spol, raso, družbeni razred ali migrantski status ... Plačne vrzeli med spoli ni več, torej smo vsi enakovredno plačani za enako opravljeno delo ...«

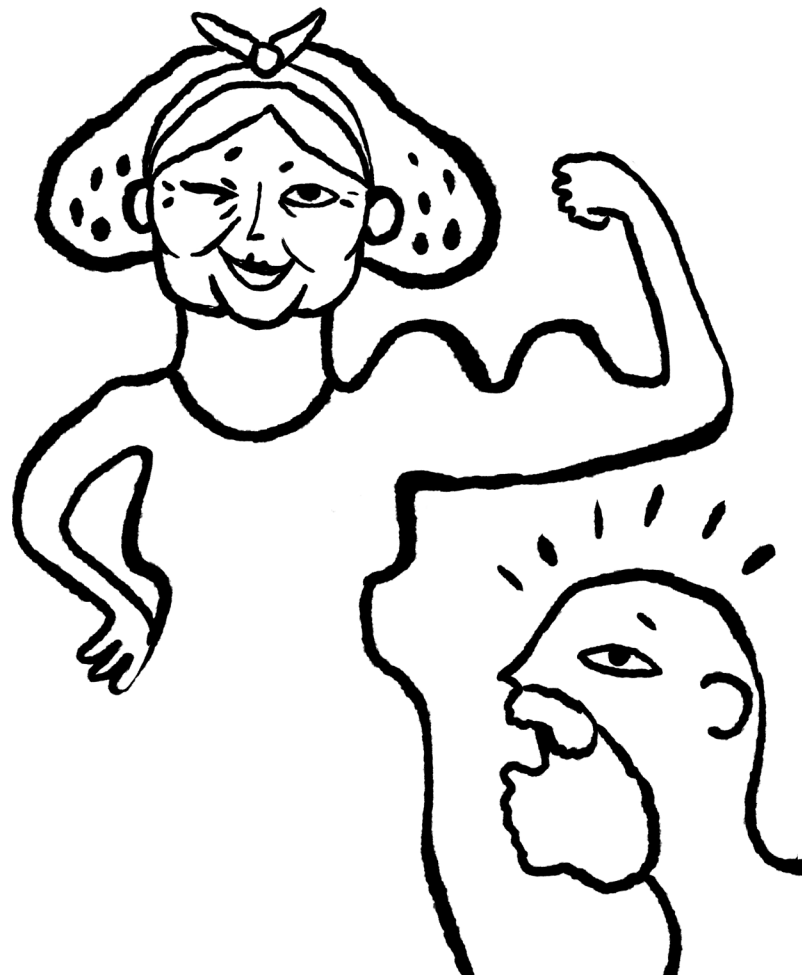
»Ni res, Zoldi!« je naenkrat vzkipele Mile.
»Jaz prav dobro občutim plačno vrzel.

Imam nižji penzion kot ti! A lahko damo zdaj na skoke?«

»To je penzija, ne pa plača, dragec,« je rekla Zolda in ga tolažilno potrepljala. »Moški stare generacije (za katero se jini slučajno ni zdelo, da ji pripada) še vedno težko sprejemajo, da ima ženska boljše finance,« pa je skrivaj prišepnila meni.

»Hej! Nehajta si šepetati!« se je znova pritožil Mile.

»Ja, to pa res ni nobena kultura javnega dialoga,« sem se strinjal, ker še kar

nisem nehal razmišljati o tem, kaj smo se o neposredni demokraciji pogovarjali na faksu. Med drugim tudi o tem, da zdajšnja kultura javnega dialoga temelji na argumentih in skupnem razumevanju, vanjo pa smo vključeni vsi. Ampak tega jim nisem razložil na glas, ker bi mi Fred najbrž spet rekel, naj ne pametujem.

»Vam bom jaz že dal kulturo javnega dialoga!« Aha! Mile se je razkuril.

»Kakšna kultura pa je to, da nimam nikoli nobene besede pri tem, kaj bomo gledali?! Poročila me vedno zamorijo in to vam ponavljam večer za večerom.«

Na to je Zolda pripomnila, naj ne pretirava in naj se raje spomni, kako moreča so bila poročila včasih. Takrat, ko so mediji poročali o samih slabih stvareh, obenem pa je bilo že toliko lažnih novic, da človek res ni več vedel, kaj drži in kaj ne.

»Ne govori,« se je strinjala Magda. Če kdo, je Magda vedela, kakšna je bila nekoč medijska situacija, sem pomislil. Rad sem se pogovarjal z njo, toliko je vedela. Velik del svoje delovne poti je bila predsednica novinarskega sindikata. Čeprav zdaj nikoli ne bi pomislil na to, ko si jo videl v njenem rožastem predpasniku in z vijoličnimi lasmi, ampak

bila je na čelu splošne novinarske stavke, ki je pomembno prispevala k izboljšanju pogojev za novinarje.

»Nič več brezzobi psi čuvaji!« je bilo geslo stavke, mi je povedala. Zelo se mi je dopadlo.

»Neprimerljivo!« je vzkliknila Magda in s tem mislila na nekdanje in sedanje novinarsko poročanje.

»Zakaj, Magda?« se je začudil Fred. »Mene so pa včasih novice prav zabavale. Zdaj se mi zdi vse, hm, malo bolj dolgočasno.«

»Veš kaj, Fredo (Fredo mu je rekla le, ko je bila resna), tebe je zabaval ravno senzacionalizem. Nekateri mediji so nekoč prav prispevali k segrevanju družbenega ozračja. Danes pa poročajo celovito in dogodke postavljajo v kontekst, odpirajo probleme, a tudi predstavljajo rešitve. In tudi informacijam zdaj lahko zaupamo, ker gre za preverjena dejstva.«

»Magdica, a ti slučajno pogrešaš staro službo? Eh, ti moja sindikalna borka. Ampak zdaj vas skoraj ne potrebujejo več, a?«

»Jasno, da nas!« je vzklopela Magda.

»Vedno je lahko še bolje. So pa standardi,

priznam, zdaj res dobri. In veste, zakaj?»

»No, pa nam razodeni,« je zavzdihnil Fred.

Magda nam je kljub Fredovem mrščenju tako pojasnila še vse o uredniški avtonomiji. Uredništva niso več pod vplivom politike in kapitala, ampak so močna in neodvisna.

»Jaz bom kar šel!« je pribil Mile in že začel vstajati iz naslanjača. Očitno mu je to, da ne more spremljati skokov, prišlo do živega.

»A boš odpotoval kam daleč?« se je pozanimal Fred.

»Ali pa nas imaš tako zadosti, da boš kar migriral?« je pristavila svoje še Zolda, ki ni izpustila nobene priložnosti za zbadanje Mileta.

Magda pa nam je pojasnila, da je ravno zadnjič v časopisu prebrala krasno zgodbo o mladi športnici, Turkinji, ki se je ustalila pri nas in zdaj vodi vadbo za starejše v naravi.

»Za zrele in modre, misliš?« jo je priprici popravila babi Zolda. »Lahko gremo poskusit.«

»Absolutno!« je plosknil Fred. »Še dobro, da se k nam preselijo kakšni vročekrvneži in malo poživijo tale zakrknjen narod.«

Magda ni bila zadovoljna z njegovim posploševanjem in ga je uščipnila v stegno. »Au!« je zavpil Fred. »A sem kaj narobe rekel? Ne maraš, da se ljudje priseljujejo?«

»Jasno, da je prav,« je Magda zamahnila z roko. »Sploh pa ljudem iz težkih razmer privoščim boljše življenje.« Za nekaj trenutkov se je družina umirila, vsi smo se kar nekako hvaležno zamislili, kako lepo nam je na našem koščku planeta. Ni bilo povsod tako. So pa ljudje zdaj lahko vsaj varno in zakonito migrirali. Bili so

tudi ustrezno, gostoljubno sprejeti ter pravično, hitro in učinkovito obravnavani. »Ni več toliko negotovosti in dolgega čakanja kot nekoč,« je razmišljala Magda, ki se je še kako dobro spomnila starih časov. »Pa tudi begunci se zdaj lahko veliko hitreje vključijo, dobijo delo tudi zaradi dobrih programov integracije, brezplačnih jezikovnih tečajev in podobnih ukrepov. Hitro postanejo samostojni in pomembno prispevajo k razvoju skupnosti.«

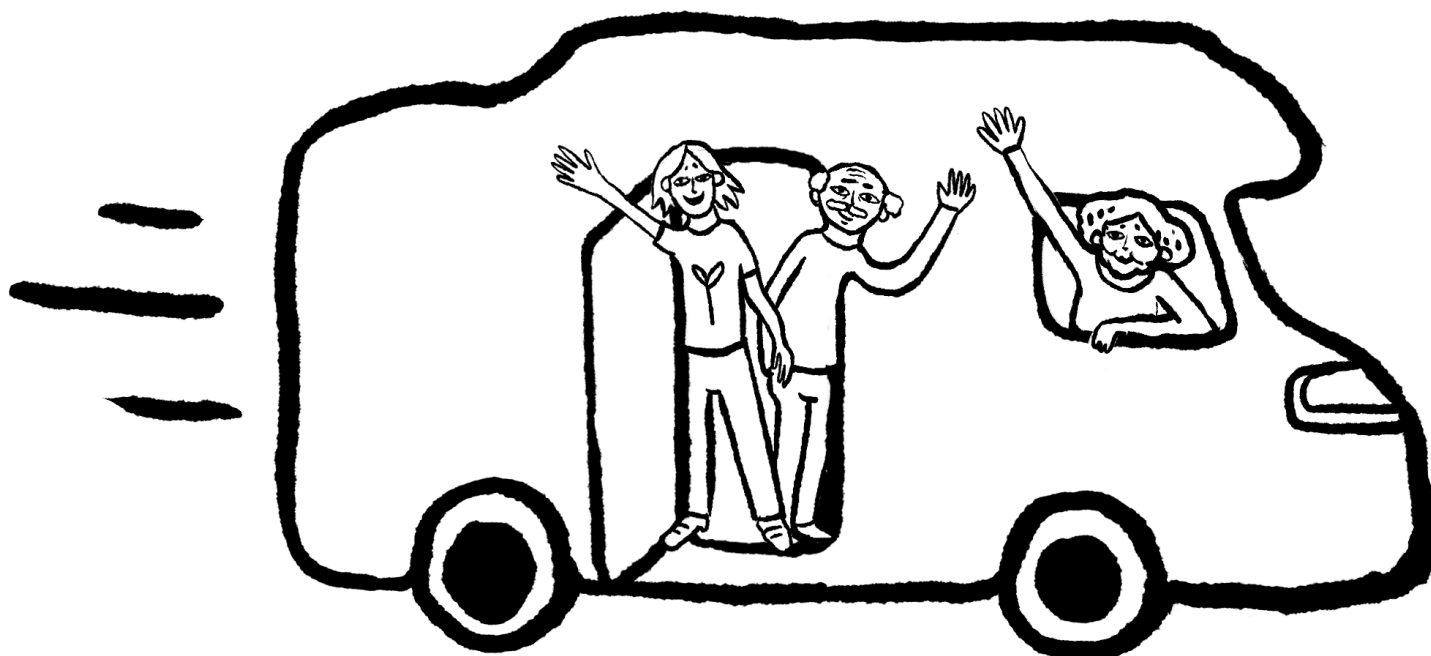
»Skoki!« je kar naenkrat presekal debato Mile, in vsi smo se zdrznili. Uspelo se mu je dokopati do daljinca, ki je s Fredovega naslanjača zdrsnil na tla. Začel je mrzlično predstavljati programe.

»In ta zadnji skok je bil vznemirljivo presenečenje za vse!« je vzhičeno zavpil komentator iz Vancouvra.

»Ne, no! Ravno konec je!« Mile je zgledal potolčeno kot premočeno piščice. Celo Zoldi, ki ga je sicer nadvse rada zbadala, se je zasmilil.

»Mile moj! Naslednje leto najamemo avtodom in te z Jonom odpeljeva naravnost na prvenstvo, kjerkoli že bo. A ne, Jonko? Potepali se bomo!«

»Jaaaa!« me je dvignilo s fotelja. Dobro sem jo poznal in vedel sem, da bomo to tudi zagotovo naredili. Pogledal sem jo. Oh, kako rad imam babi Zoldo in koliko dogodivščin me še čaka z njo.

Starejši in ostale ranljive skupine v 2050:

Dobrobit vseh družbenih skupin in posameznikov je prioriteta. Posledično ti živijo dostojno in izpolnjujoče življenje, v katerem je upoštevana njihova telesna avtonomija. Prav tako so vse družbene skupine enakovredno vključene v javno življenje.

Mediji v 2050: Javni mediji delujejo v javnem interesu. Ponujajo kakovostne in raznolike vsebine za najrazličnejša (tudi nišna) občinstva. Zagotovljeno imajo stabilno, sistemsko in zadostno financiranje ter institucionalno neodvisnost od vsakokratne politike. Zasebni mediji imajo odgovorne in strateške lastnike. Javnost medijem in novinarjem zaupa, ti pa spoštujejo profesionalne in etične standarde.

Participatorna demokracija v 2050:

Uveljavljena je neposredna demokracija. Politična participacija je visoka, saj se prebivalci in prebivalke Slovenije dosledno vključujemo v državljanske procese.

A large, diverse group of people of various ages, ethnicities, and abilities are posed together outdoors. In the foreground, a man with glasses and a beard sits in a wheelchair, wearing a bright orange jacket and green pants. To his right, a woman with vibrant red hair and a colorful patterned jacket also sits in a wheelchair. The rest of the group, including men, women, and children, are standing or sitting around them, dressed in a wide variety of colorful clothing and styles. The background shows a clear blue sky and a white domed building, possibly a government or institutional structure. The overall atmosphere is one of unity and diversity.

Migracije v 2050: Migranti so v državah, kamor prispejo, sprejeti, pravno prepoznani in uspešno integrirani v družbo. Pot do tja je varna.

***Enakost spolov v 2050:** Vse posameznice in posamezniki smo v družbi obravnavani enakovredno. Ne glede na spolno identiteto ali usmerjenost imamo enake priložnosti in odgovornosti tako v javni kot zasebni sferi. Te ne temeljijo na stereotipnih ali esencialističnih predstavah o spolu. Ljudje prosto in brez diskriminacije odločamo o svojem telesu, te odločitve pa so spoštovane na vseh ravneh.*

UMAN TERA

Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

www.umanotera.org/2050